

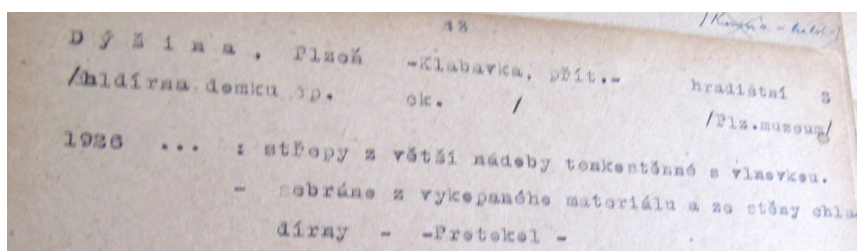
[illegible]

Jak to mohlo být před rokem 1242

A map of the Iberian Peninsula showing the distribution of three species (1, 2, 3) across the region. The map includes a scale bar (0 to 50 km) and a north arrow. The distribution is marked by colored dots: red for species 1, green for species 2, and blue for species 3. The map is labeled 'A' in the top right corner.

ff.ujep.cz - J. Zeman 1976

Plzeňsko bylo patrně ostrůvkovitě osídleno Slováky od 8. století, ale oblast kolem plzeňských řek, okolo Klabavy a Střely byla ve větší míře kolonizována až začátkem 10. století a to kmenem Čechů v čele s rodem Přemyslovců, kteří tehdy začínali svůj velký rozmach. Mimo jiných lokalit obsadili tehdy Přemyslovci i území Lučanů a hradiště v pozdějším Žatci (k tomu se vrátím později).

Část zápisu o nalezení slovanské keramiky - Z archivu ZČM

Kraje **směrem k Šumavě a Českému lesu** byly dlouho slovanskými kmeny neosídlené. Neznamená to ale, že na Šumavě a v jejím podhůří bylo pusto. Bezpochyby tu byly izolované **soběstačné osady původních „keltogermánských“ obyvatel**, zvyklých na drsnější podnebí, nezávislí na jakékoliv hospodářské a mocenské struktuře. Četla jsem i hypotézy, že tito obyvatelé zvláštního etnika v oblasti Královského hvozdu (myšleno v původním smyslu názvu tedy od Kvildy až po Nýrsko) si zachovali velice zvláštní kulturu s pohanskými prvky zvyků a pověstí nejméně do třicetileté války, ne-li do odsunu Němců. Jejich zvláštní způsob života, dával Šumavě specifický tajemný ráz.

Rekonstrukce podoby obrovského přemyslovského hradu Plzeň na Hůrce (forum.válka.cz)

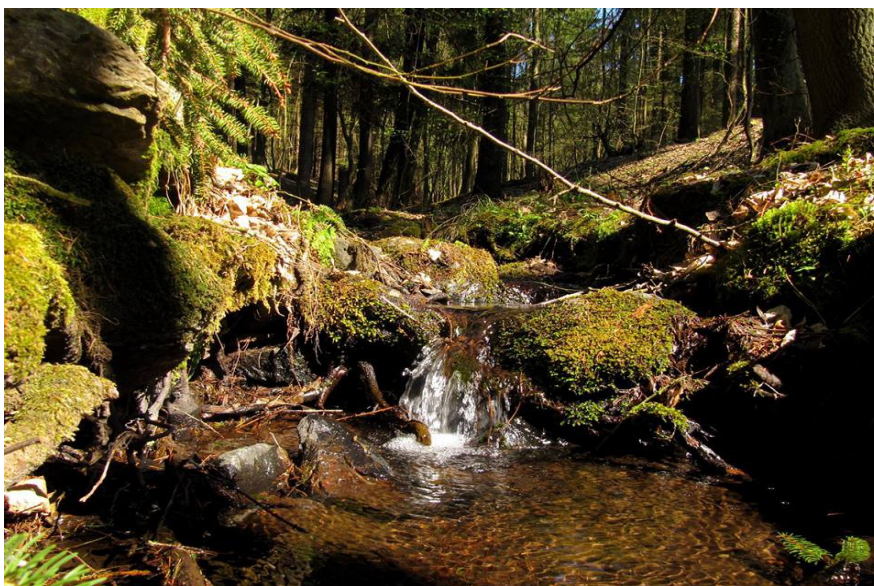
Do období poloviny 10. století patrně spadá vznik zdejšího správního střediska **hradu Plzeň na Hůrce u dnešního Plzně** (prvně se o něm píše v roce **976** jako o místě, kde císař Ota II utrpěl katastrofální porážku od knížete Boleslava II). Hrad nebyl nikdy kamenný, jak známe ty známé středověké. Bylo to významné dřevěné opevněné hradiště na vysokém ostrohu nad řekou s mohutnými příkopy a valy, které mohly mít výškový rozdíl i 20 m. Jeho význam vzrostl ještě více po roce **995** (vyvraždění Slavníkovců, po kterém Přemyslovcům nic nebránilo sjednocení země a kolonizaci zbytku našeho území). Dřevěný hrad ztratil na významu po vzniku Nové Plzně (nevznikla sama od sebe, ale byla založena **1295** na příkaz Václava II.). Starý hrad zanikl a z dřevěných konstrukcí nezbylo nic, jen jsou v terénu stále patrné hluboké příkopy a valy.

Hypotézu o řídké **obydlené zemi „nikoho“**, která mohla **do 10 století být někde za hradem Plzní směrem k Šumavě**, podporuje i legenda o svatém Vojtěchu (ten **992** prý založil klášter a Kostelec p. Marie, dnes u sv. Jiří), ve které se praví, že hrad Plzeň je „pevný pomezí hrad, který na hranici české země leží...“

Když to shrneme, tak **Dýšina (1242) je prokazatelně starší, než Nová Plzeň (1295), kterou známe na místě soutoku čtyř řek a je patrně starší, než mnohé okolní vsi.**

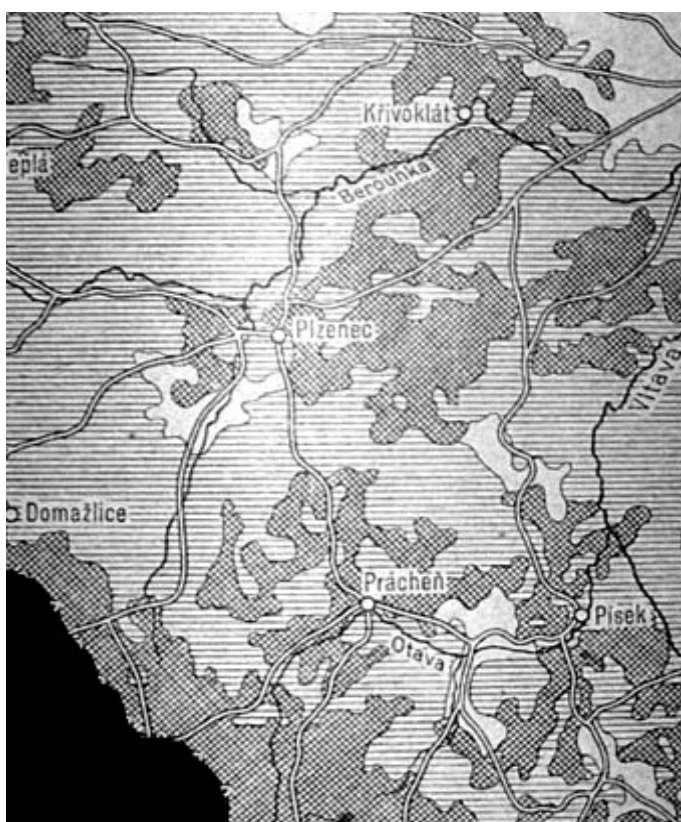
Zkusme se odpoutat od podoby dnešní hustě osídlené krajiny kolem Dýšiny, od dopravních tepen, jako jsou železnice a hlavní silnice, které přikazují směr putování na Plzeň, Prahu, či Klatovy. Představme si krajinu s neprostupnými mokřady kolem řek, s pralesy plnými divoké zvěře a šelem.

U studánky v Nové Huti 2015

Při starých obchodních stezkách lidé mýtili les a stavěli si příbytky na stejných místech možná už po několikáté - podle starého šumavského pořekadla „devětkrát pole, devětkrát les..“. V obydlích žili lidé hlásící se ke slovanskému kmenu, leč z minulosti řádně národnostně pomíchaní a věřící v převzatá pohanská slovansko-kelto-germánská božstva. Mezi nimi misionáři jako sv. Vojtěch, kteří se je snaží obrátit na křesťanskou víru svými otisky chodidel na posvátných kamenech pod uctívanými mohutnými stromy, u pramenů života. A na místě dnešního plzeňského náměstí byla nejspíš bažina...

Předpokládané trasy cest na začátku 13. století (Choc P.: S mečem a štítem 1967)

Pokud si prohlédneme mapu, zjistíme zajímavou věc. Když nebyla Nová Plzeň, nešly cesty přes ni, ale přes Plzenec - tehdejší hrad Plzeň. Ten ležel na strategickém bodě v nejvíce osídlené oblasti

západních Čech, na významné obchodní cestě, která se stala dočasně v **10. století** hlavní větví obchodní magistrály, spojující západní Evropu s Kyjevskou Rusí (*Karel Nováček, Kapitoly ze Zpč. historie*). Z hradu Plzeň na Hůrce vedla cesta na jih na hrad Prácheň u Horažďovic (původně dřevěné slovanské hradiště z 10.stol, dnes středověká zřícenina), dále několika cestami na jihozápad s rozcestím u **Litického hradiště** směrem na Řezno, Norimberk a Bamberk a k dalším tehdejším slovanským centrům (**Štítary u Horšovského Týna, Radkovice, u Měčina, Obrovo hradiště u Žinkov, Třebuz u Všerub**). Na východ šla cesta přes dnešní Tymákov na **Žďár u Rokycan** a směrem ku Praze.

Plzeňský úředník a numizmatik JUDr. Josefa Ječného (1885-1934), se zabýval před sto lety nálezy antických mincí v západních Čechách a vyvozoval z toho hypotézy o trasách obchodních stezek. V dávných dobách byly stezky využívány pěšími, jezdci, menšími dvoukolými povozy, či soumary s nákladem zboží. Od začátku 19. století byly na cesty kladeny diametrálně jiné požadavky, než celá tisíciletí před tím, protože po cestách už jezdily moderní povozy a pak i první automobily. Dnes není problém vysušit mokřady kolem řek, postavit mosty, vykutat tunely a vést cesty rovné a přímé kdekoliv. Ale dříve to byl problém přímo neřešitelný a podle toho se vybíraly rasy cest.

Takovéhle prastaré stezky se dnes najdou jen v horách (středověká stezka Brčálník u Hojsovy Stráže) u nás je skoro všechno desetkrát překopané. Ale také se najdou krátké zachovalé úseky...

Tehdy všichni chodili pěšky. Dokázali najít nejkratší a nejpohodlnější cestu, která nepotřebuje v průběhu roku i celých let žádnou velkou údržbu, která by v divoké krajině s malým nekoordinovaným osídlením nebyla možná. Cesty míjely strmé srázy a hlavně bažiny v meandrech řek, které se stále rozvodňovaly a mařily snahy o zprůchodnění. Na Šumavě raději chodili po výšinné stezce přes Pancíř a Prenet, než aby šli údolím Úhalvy. Zřízení nové stezky bylo velice náročné a proto se využívaly a upravovaly po staletí stále stejné trasy. Třeba si ani neuvědomíme, že

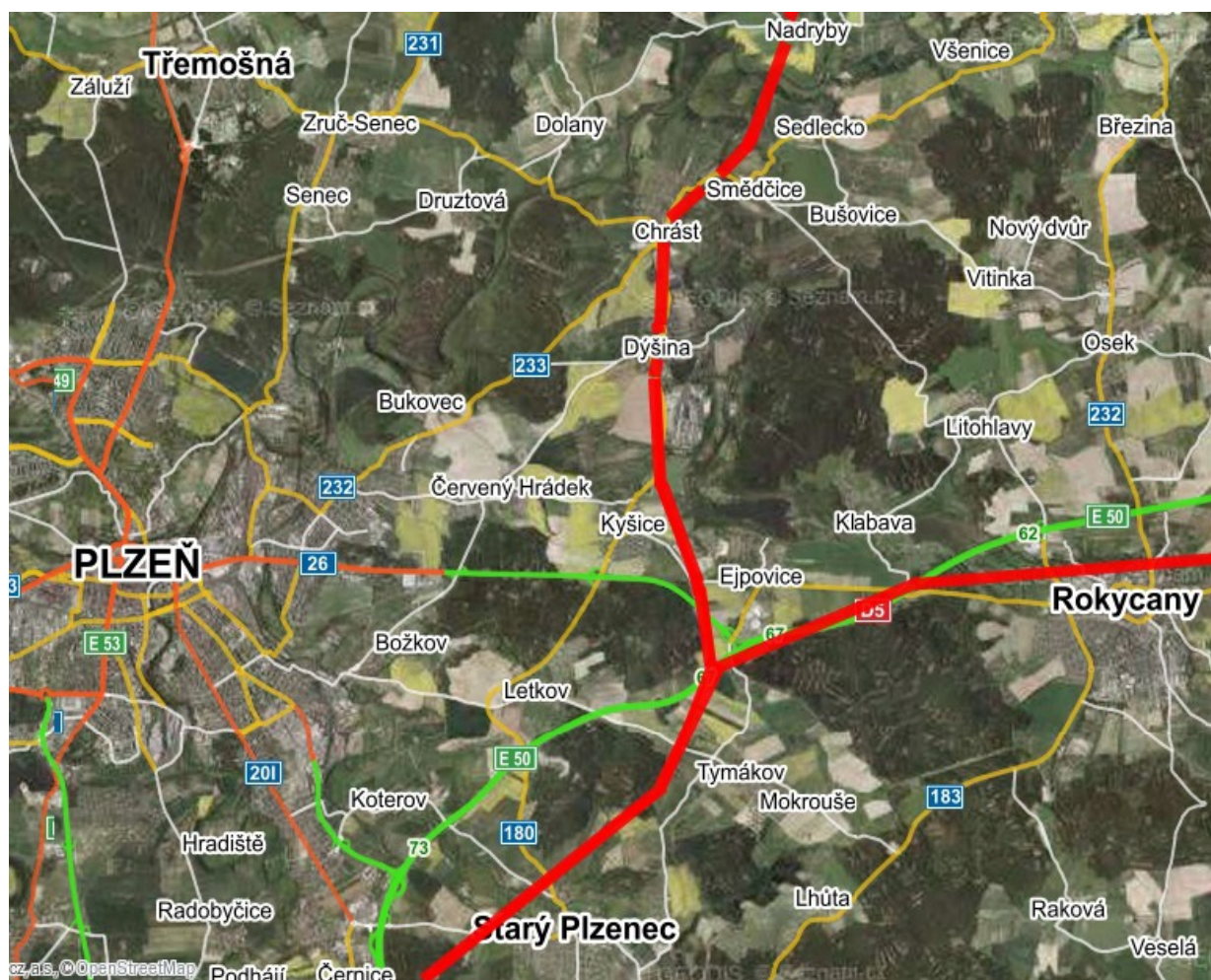

po stejné cestě, na které stojíme, chodili lidé celá staletí, nebo tisíciletí před námi.

Josef Ječný podle nálezů římských mincí usuzoval, že západními Čechami nepřetržitě **celé první tisíciletí vedly obchodní cesty ze středomoří, bez ohledu na hustotu či národnostní složení místního osídlení**. Právě **okolí Dýšiny je bohaté na nálezy římských mincí (Kokotsko, Dýšina, Kyšice, Nouzov, Vršíček, ale také Hůrka u Plzně,...)** Od **plzeňské Hůrky směřovala tedy s největší pravděpodobností přes Dýšinu na sever důležitá obchodní stezka k dnešnímu Žatci** (tehdy významné přemyslovské hradiště), či Podbořanům (hradiště na vrchu Rubín **10 století**, možná i bájný „Sámuv“ Wogastisburk). Je škoda, že se Ječný nedožil povodně v roce 2002, kdy dešťový příval **na břehu potoka pod severním svahem plzeňské Hůrky odhalil v hlubokém úvozu starou římskou cestu dlážděnou křemencovými kameny**, nález, který potvrdil jeho předpoklady (z výstavy na plz. Radnici 8/2015).

Tato cesta byla využívána o mnoho staletí dříve a vznikaly kolem ní osady či roztroušená sídliště podstatně starší, než je Nová Plzeň - **Dýšina a Chrást (před 1242), Smědčice (1243), Dolany (1266), Nadryby (před 1216), Kostelec (1238) Nynice (1186) Jarov a Dobříč (1250) Žichlice (1182) Kočín (1183) Kopidlo (1181), Mariánská Týnice (1230)**, cisterciácký klášter **Plasy (1144)**. Berouнку překonávali nejspíš v Dolanech, Nadrybech, možná u Telína. Mimo jiné od **8. stol.** byl přechod přes řeku a staroslovanská osada i v **Dolanech u Hlinců**.

Uvedené letopočty jsou jen prvními písemnými zmínkami o obcích, ne datem vzniku osad, neboť ty vznikly spontánně, ne záměrně jako Nová Plzeň a jsou tedy podstatně starší.

Takto možná vedly hlavní stezky v našem okolí (mapy.cz) – cesta z Plzně k nám vedla nejspíš přes Týmákov a pak kolem Klabavy k Dýšině. Ten táhlý nekonečný kopec přes Letkov na Kyšice by si žádný pěší dobrovolně nevybral a také hlavní směr vedl směrem k pozdějším Rokycanům....

Jak asi vypadala Dýšina v době jejího vzniku.

Vznik prvních chalup v Dýšině je tedy možno datovat hluboko před rok 1242, možná až k onomu 10. století do doby vzniku hradu Plzeň, nebo ještě hlouběji (zbytky po slovanském osídlení z 8 stol u Armaturky) protože ležela na velmi staré obchodní stezce.

V dávných dobách to ale byl spíše **neorganizovaný shluk dřevěných chatrčí, kolem obecního potoka**, obklopený poličky a ohradami. Možná několikrát zaniklý a znovu obnovený, bez označení dnešním názvem.

Schéma roztroušené zástavby v raných dobách obce. Jak to bylo přesně, se nedozvíme, místa se žlutými čtverci, které symbolizují chalupu s ohradami a přístřešky mohly být kdekoliv. Po dřevěných domech toho moc nezbylo, archeologové to nezkoumají. My si musíme všimnout...

Chalupy měly jednu místnost nejvýš tak do 20m², někdy polozahloubenou, se stěnami roubenými z nepracovaných klád, či vyplétané z větví a vymazávané hlínou. Střecha slaměná, či z rákosu. Uvnitř byla kamenná, či hliněná pec a patrně nějaké lavice. V blízkosti stály lehké dřevěné přístřešky a stáje. Kolem byla pole. Tyto domy tedy zdaleka nemusely být nutně v místech dnešních statků ale kdekoliv roztroušené na suchých místech v blízkosti obecního potoka (např. tam, kde je Armaturka, či za „pouťovou“ loukou, nebo u Domu služeb). Nicméně je velmi pravděpodobné, že **cesta od dnešních Kyšic na Chrást je alespoň tisíc let přibližně na stejném místě.**

Rekonstrukce chalupy z tohoto období (slované.cz)

Dýšina po roce 1242 a další staré písemné zmínky o ní.

Jak už bylo řečeno, první zmínka o Dýšíně jako obci s jejím vlastním názvem je z roku 1242. Obec je již nazvána Dýšinou. Předpokládá se, že je **název odvozen** od dýchavičného majitele, ale to je zase jen jeden z údajů, který páni profesori kdysi vyřkli a jak to bylo opravdu se nikdo nedozví. Viděla jsem na vlastní oči listinu z roku 1414, kde se ves jmenuje **Dýšina**, tedy současným názvem, ale v historii byla komolena na Dejšinu, Dejšinou, byla Dýšina i Dýšiná, byla v zápisech poněmčovaná na Teschin (Müllerova mapa, 1. voj, map. 1720 – 1760), Deyschina (2.,3. voj. map.,...19. stol.) až po bizarní pojmenování „Zdejšina“ (jakási statistika růstu počtu obyvatel) .

13. století byla doba, kdy probíhaly velké společenské a hospodářské změny, kdy se kromě klášterů začala zakládat první města, kamenné hrady a tvrze.

15.3.1328 biskup Saradonský Přibyslav vysvětil **dýšinský kostel k poctě Nejsvětější Trojice a svatých apoštolů Šimona a Judy Tadeáše**. Začal nový věk...

Obce přestávají být chaotické a chalupy se **koncem 14. století koncentrují kolem návsi**, kde je prakticky na stejných místech nacházíme dodnes. Dotváří se majetkoprávní systém, kdy se vrchnost snaží dát pevná pravidla hospodaření. Plužina (zemědělsky využívané pozemky kolem vsi) byly **rozděleny na „lány“** (cca 18ha) **a ty dál na „záhony“**, aby bylo možno definovat vlastnictví a nejrůznější poddanské platby. Zřizuje se „zákupní právo“, které umožňuje za určených pevných podmínek užívat poddaným konkrétní pozemky a zaručuje jim, že je z nich vrchnost nevyžene.

Obec se koncem 14. století změnila – vznikla uzavřená náves s parcelami odpovídajícími přibližně dnešním místům, minimálně v její západní, jižní, a východní části. Severní část je dnes tak nějak „divně nelogická“. Většina statků je již zbouraná a byla jakoby dostavěná „mezi něco“. Možná to

je dáno blízkostí obecního potoka, možná i tím, že před 30 - letou válkou cesta na Chrást šla jinak než dnes, nebyla tam ta zátočina, která je také nelogická, vždy se důležité cesty dělaly přímé a co nejkratší. Mám za to, že prvotně se kdysi dávno chodilo na Chrást přímo, přes dnešní chalupy – tedy z pouťové louky přímo na silici k Armaturce. **Tomu by odpovídalo i zvláštní zastrčené umístění usedlosti č. 19,** která je sice novějšího data, ale mohla vzniknout na parcele, která kdysi ležela na přímo u této cesty. Po 30 - leté válce, kdy se začalo hospodářství rozvíjet, mohla nabýt většího významu cesta směrem ke dnešní škole, která vedla do dolního Chrástu a na louky k řece (nebyla trať) odkud dýšínští sedláci byli povinni vozit faráři sena z luk, které chrástečtí sedláci kosili.

Takže chalupy v zátočině (Čipera) tedy patrně nejsou na parcelách starého jádra vsi, ale vznikly dodatečně na této cestě někdy v 17-18. století a stejně tak byly i dodatečně (cca 17. století) vestavěny na prázdné místo i dnes zbourané usedlosti 21, 22, 23. Je to podobné, jako **vychýlení původní trasy cesty pod hut'ským železničním mostem v době stavby železnice,** prostě byl dobrý důvod udělat cestu nelogicky zatočenou.

O tehdejších dávných obyvatelích, co tu žili v době stavby kostela moc nevíme, ale už o 50 let později (berní rejstřík 1379) se dozvídáme, že **Dejšina je vlastněna nejméně 7 majiteli, část patří ke Smědčicům, část k Újezdu, zbytek nejméně čtyři vladyské rodiny a farář** (Bělohlávek), z čehož má **Macho** 4 lány a svobodné popluží, **Matěj** rovněž popluží svobodné, půl vsi vladyska **Lipold z Oseka** (od 1367 – Bělohlávek). Ve vsi tedy určité byla nějaká dřevěná tvrz, či velké svobodné dvory (o vladyských rodech co vlastnily Dýšinu, budu psát později).

Když se nechám opět unášet fantazií, tak tu kolem roku 1300 žily svobodné vladyské rody místní a přesporní, které vzhlížely k těm bohatším a mocnějším pánům na hradě Plzeň na Hůrce a jistě se jim chtěli rovnat. Dozvěděli o stavbě Nové Plzně (od 1295) a také pozorovali čilý ruch v okolí, který s tím souvisel. A tak se dělali vše proto, aby se stali „světovými“ a snažili se postavit kostel, který by svítil do širokého okolí, který by nepřehlédl nikdo, kdo jede kolem. Aby poutníci jedoucí na koních na Novou Plzeň viděli alespoň z dálky prvně ten krásný velký dýšinský a mohli ho obdivovat a pomyslně obdivně klepat dýšinským na rameno. **A umístění kostela by tomu i napovídalo.** Na vysoké terénní vlně přímo u staré stezky vedoucí od hradu Plzeň (ul. V. Brožíka), který v té době byl ještě stále ze setrvačnosti nejdůležitějším správním bodem oblasti. Na kraji obce skvěle viditelný od Kyšic, i od Černé mýti a bylo to první, co viděli poutníci přicházející od Nové Plzně. A také s tím nejspíš měl co dělat chotěšovský klášter. Umístění Nové Plzně totiž nebylo jen mezi čtyřmi řekami, ale byl to i klín mezi čtyřmi církevními mocenskými vlivy (klášter Chotěšov - kterému patřila Dýšina, Plasy, Kladruby a pražské biskupství, co tu v kraji mělo rovněž majetek) takže vznik krásného kostela v Dýšině mohl být jakýmsi mocenským gestem.

Všimaví lidé měli nedávno možnost vidět kostel tak, jako dávní lidé. Viditelné kamenné ostění lomeného okna, které bylo později dozděno cihelnou klenbou do půlkruhu.

Je pravděpodobné, že se o stavbě dýšinského kostela rozhodovalo někdy mezi léty 1300-1320 a

že v době svého vysvěcení **1328** byl nejmodernějším a nejvýstavnějším kostelem v Plzni a okolí. Šlo o velké peníze a obrovskou prestiž. Gotický kostel byl stavěný stejným stylem jako plzeňský kostel sv. Jana Křtitele (na náměstí), který se ve stejném slohu začal stavět pár desítek let před tím dýšinským, ale dlouho po něm nebyl stále dostavěn, snad kvůli pustošení Plzeňska vojsky Oty Braniborského **1280**.

Zazděné gotické okno na půdě zákristie – od 15. století bylo schované pod střechou a ostění je „jako nové“ a okolní kamenné zdivo je čisté nezapatlané od omítek, jak bývalo kdysi (stránky farnosti Dýšina)

Původní opěrný pilír i s horní kamennou „stříškou“ pohled z půdy zákristie (stránky farnosti Dýšina)

V té době, tedy kolem roku 1320, v Plzni stál jen malý **románský kostelík u sv. Jiří** (na gotický přestavěn 1350). A „matka plzeňských kostelů“ - nejdůležitější tehdy kostel **Všech Svatých na Roudné** byl tehdy také ve staré románské podobě (goticky přestavěn po roce 1370). Dnešní **katedrála sv. Bartoloměje na náměstí** se začala stavět po roce 1342. Podle nových výzkumů a písemných pramenů začal být stavěn v Nové Plzni kostel hned vzápětí po jejím založení, patrně nějaký větší, leč srovnatelný s dýšinským, který patrně pohltila stavba větší katedrály. A možná k přehodnocení stavby kostela na mohutnou katedrálu přispěl i dýšinský kostel, přece královské město Nová Plzeň nebude mít horší kostel, než nějaká ubohá ves, co každý vidí, když jede od Prahy. Prostě tu mohly probíhat určité mocenské závody, „kdo je lepší“...

Ne, to není starý obrázek z Dýšiny, ale kostel na Roudné... (www.rudna.unas.cz)

Zbytky ostění původního gotického okna v širší části kostela – okna byla původně delší směrem dolu k římse a na každé straně cca o 20cm užší. Později museli zedníci nahoře vyzdít novou širší klenbu a vyhodit původní kamenné lomené ostění (použili ho jinde, nebo leží někde v okolí v zemi?)

Původní **prastarý dýšinský gotický kostel** byla jednolodní stavba a sestávala jak z té užší východní části zaklenuté křížovou klenbou, s opěrnými pilíři, kde byla donedávna patrná špičatá gotická okna a rovněž původní je zdivo té navazující širší části. Tato část měla původně plochý patrně dřevěný trámový strop a otázkou je, jestli celá stavba měla, nebo neměla, nějakou věžičku. V každém případě i v té širší části byla kdysi stará lomená gotická okna, později upravená do dnešní širší půlkruhové podoby.

Velmi starý je i kruhový **přístavek schodiště** (odpovídají tomu i jeho stísněné rozměry dělané na tehdejší „menší lidi“, okénka, lomený tvar vchodu apod.), který mohl vést na dřevěný kůr (kruchtu) a na půdu možná k nějaké zvonici. Vchod byl nejen z venku, ale i z přízemí kostela dnes zazděným vchodem. Na vyvýšené tribuně, se zvláštním vchodem z venku mohli sledovat bohoslužbu v raných dobách třeba důležitější lidé z řad vladyckých majitelů (třeba Lipolt z Oseka?).

Vzácností je **prastará dýšinská Madona**. Byla vyrobena někdy mezi lety **1340 a 1350** (tedy za vlády Karla IV) Mistrem Michelské Madony, nebo některým jeho žákem. Je z lipového dřeva výšky 43cm (se soklem 74cm).

Originál Madony z Dýšiny (wikipedia)

Vedou se spory o tom, **kdo a odkud tento mistr vlastně byl** a kde působil. Mohl být z Porýní, či Francie a přišel do Čech již jako známý a uznávaný umělec (podle jeho stylu, oděvů sošek s tehdejšími francouzskými znaky). Patrně nejdříve působil v Brně, protože na Moravě se zachovalo nejvíce jeho děl. Dílna mohla pracovat z popudu Elišky Rejčky v souvislosti s její cestou do Porýní. Nebo mohl žít také v Olomouci na dvoře biskupa Jana Volka. Kolem roku 1345 se přesunul do Prahy, a zde tvořil další díla, která se dochovala i v Západních Čechách. (bakalářská práce Terezy Hrabovské, UK Praha).

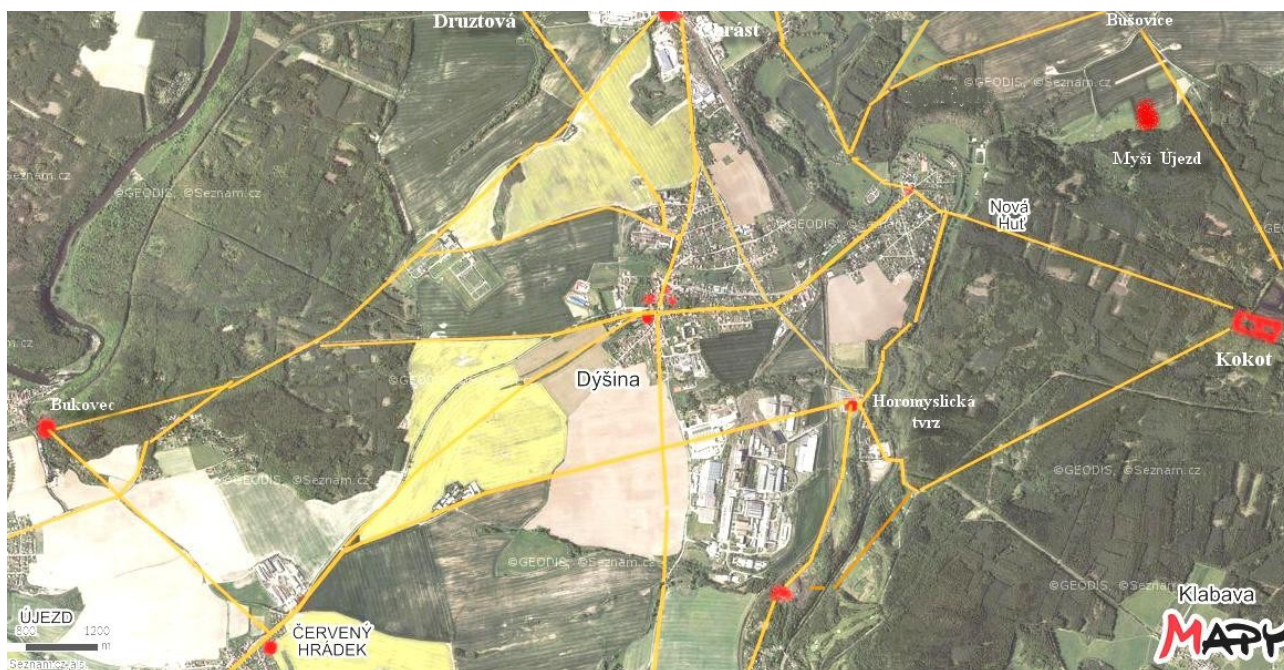
Madona Michelská - od stejného autora (Wikipedie)

Povídalo se, (ač to není historicky doloženo) o **návštěvě Karla IV. v dýšinském kostele**, když měl cestu do Plzně. A také, že v době, kdy tu byl farářem Oldřich, dříve farář u sv. Jiljí v Praze, **tu rovněž prý byl Karlův syn Václav**, který jel kázat Plzeňským o zrušení prodeje masa na náměstí a uložil postavit Masné krámy. Z této doby je dýšinská Madona, tak kdoví, jestli nemá cosi společného s návštěvou králů...

V současnosti je v dýšinském kostele nádherná **kopie dýšinské Madony**, kterou před několika lety zhotovil podle fotografií **pan Miroslav Binko** řezbář – samouk z Dýšiny, který pracoval jako opravář zemědělských strojů a ve svém volném čase začal ze dřeva vyřezávat různé sošky a reliéfy.

.....

Je třeba také přehodnotit náš náhled na tehdejší cestování obyvatel. Obecná představa dnes je, že ve středověku lidé seděli doma a pokud jednou za čas nevyrazili do města na trh, nebo na poutní místo, tak ze vsi nevyšli. U sedláků a chalupníků to tak víceméně bylo, ale už třeba nejrůznější řemeslníci, migrovali na místa výdělku, synové sedláků prošli zemi jako vojáci, o bohatších lidech, či farářích ani nemluvě. Vladycké rody vlastníci Dýšinu od dávných dob měli působnost a majetky nejen v širokém okolí naší obce, dokonce po celé zemi a styky se zahraničím. A v tom rozsahu také cestovali za správou majetku a za obchodem. Je známo, že měšťané obchodovali s cizími zeměmi, např. klatovští vozili víno z Itálie a využívali polohy města, aby vybrali nejlepší zboží od kupců přicházejících z jihu a z toho důvodu tak trochu spolupracovali s píseckými a domažlickými proti Plzni a Praze, kam už se dostaly jen přebrané nesmysly (čímž bohatly „jižní“ města a vznikaly konflikty). Takže ani lidé z naší vsi nemuseli být nutně jen ti neznalí utlačovaní vesničtí balíci, co nevyšli za humna, jak nám bylo prezentováno. Země byla hustě protkána soustavou více, či méně důležitějších cest a stezek..

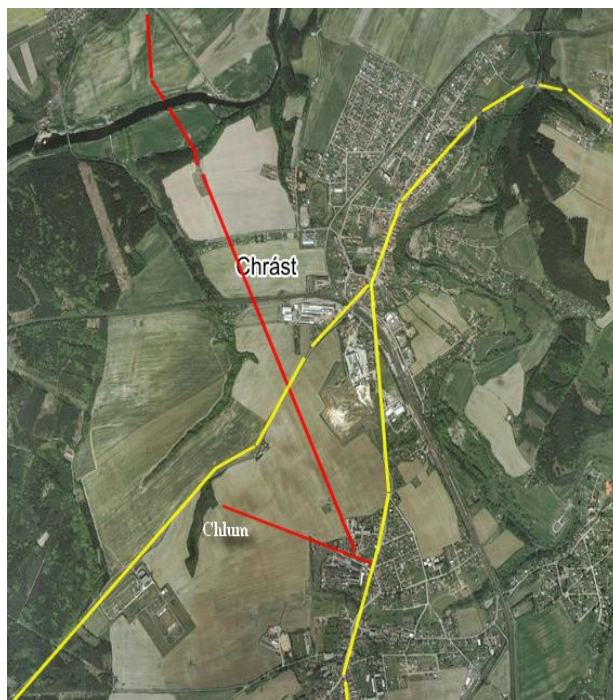
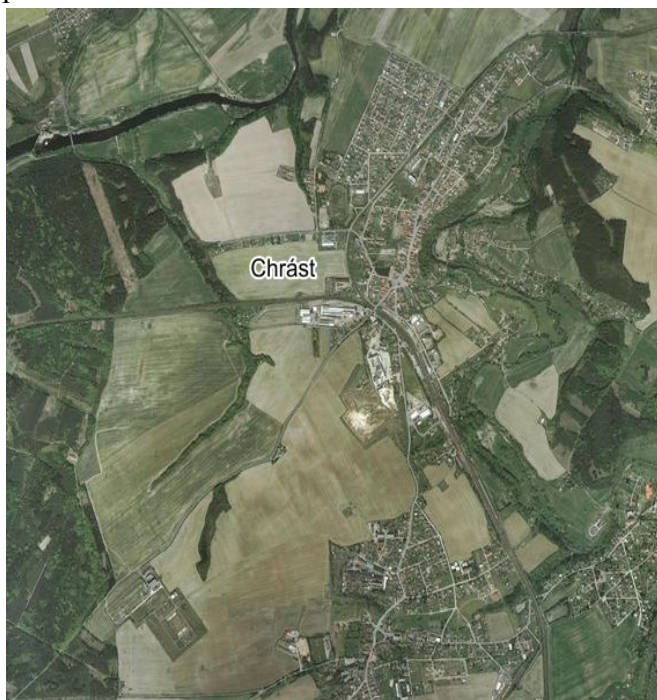
Fantazie laika a pokus o rekonstrukci pravděpodobného umístění některých starých cest – později vzniklo bezpočet dalších..

Pravdou je, že archeologické nálezy v Dýšině jsou spíše náhodného charakteru z doby minulého století, z doby kdy nadšení obyčejní místní lidé při práci na poli, nebo na svých zahrádkách, při budování svých domů se bedlivě dívali kolem sebe a hledali. Svě i drobné nálezy nechali odborně posoudit a doplnili drobné útržky do skládačky historie naší obce i našeho kraje. Nějaký kompletní průzkum u nás dělaný nebyl a ani asi dělán nebude, protože kromě lokality kolem kostela je pro profesionály místo méně zajímavé, než jsou místa jiná a všechno stojí peníze. **Tak je to na nás, místních lidech, kteří tu oproti „profesionálům“ známe každý kámen a cestičku a jsme**

přítomni různým pracím výkopům, abychom si všímali. Každý střípek, či opracovaný kámen může být zajímavý a může se v obci najít kdekoliv. Celá obec je vlastně jedním velkým archeologickým nalezištěm, protože tu lidé žijí několik tisíc let. Nejen v centru obce, ale i leckde kolem obecního potoka, v lokalitě „u vodojemu“, nad hřbitovem, nad armaturkou, v polích u mrazíren, nad školou, ale také v Hutí u házenkářského hřiště, u mlýna, a samozřejmě známé mohylové háje a zaniklá ves Kokot,..

Ne něco zničit amatérskými vykopávkami, ale využít příležitosti, než se všechno zničí. Tak je třeba škoda, že Horomyslice, bývalá raně středověká osada, nestála nikomu za podrobnější průzkum...

Na fotomapě je jasně patrná stará zaoraná cesta, která je zaznamenaná ještě na starých mapách třeba zrovna část magistrály na Žatec – možná jen hloupá fantazie, ale kdo nehledá, nic nenajde. Ke Chlumu také směřovala jedna cesta, co tam asi bylo? Je to magické místo s neuvěřitelným výhledem do kraje, na soutok řek, s pramenem pod kopcem - že by třeba nějaké hradiště?

.....
Nejedná se o vědecké pojednání, ale pohled obyvatele Dýšiny, který se zajímá o její historii...
Zdroje uvedeny u jednotlivých obrázků a textů.
Zpracovala: Pavla Velleková 2015